

2012. szeptember 18-án harmadik alkalommal került sor Tatabányán, a Városi Könyvtárban a rendezvénysorozat egy újabb eseményére. Ezúttal huszonöt vendég érkezett Tatabányáról, Budapestről, Szegedről, valamint Komáromból, Tatról és Gödöllőről. A résztvevők közművelődési és szakkönyvtárak, továbbá egyetemi, főiskolai és középiskolai könyvtárak munkatársai voltak. Nagy örömünkre a Könyvtári Intézet igazgatóját, *Bánkeszi Katalint* is körünkben üdvözölhettük. Ezúttal is több témakör került napirendre. Az előadások tartalmi összefoglalója megismerhető az előadók prezentációi alapján a következő linkről: <https://sites.google.com/site/mkekemszwebszerkesztoworkshop/2012-09-18>.

Elsőként *Moldován Istvánnak*, az OSZK Magyar Elektronikus Könyvtár osztályvezetőjének előadását hallhattuk *Könyvek, e-bookok és digitális könyvtárak – Aktuális kérdések és kihívások a könyvtárak előtt* címmel. Elsőként áttekintette az e tárgyban fontos alapvetéseket, majd érintette a digitalizálási gyakorlat fő kérdéseit. Ezután az e-könyvek

kiadásának kezdeteiről beszélt. A kiadók egy része eleve elektronikus kiadásra jött létre, és több, hagyományos könyvkiadó ugyancsak megjelent a nemzetközi e-bookpiacon. Aktuális esemény, hogy 2012. július 12-én megalakult az OSZK-ban az Egyesülés az E-könyvekért. Huszonkét szervezet csatlakozott a szövetséghez: e-kiadók, e-terjesztők és eszköz-forgalmazók, továbbá a Könyvtári Intézet, az Informatikai és Könyvtári Szövetség és a Magyar Elektronikus Könyvtár Egyesület, valamint néhány elkötelezett blogger. Céljaikról részletesen olvashatunk itt: http://ekonyvolvaso.blog.hu/2012/07/12/egysegben_az_ero_410.

Nagy István

Ezzel párhuzamosan a szöveget közvetítő eszközöknek is megvan a maguk fejlődéstörténete. PC, laptop, netbook, tablet, okostelefon, e-book readerok egyaránt használatosak – különböző élvezhetőségi szinten – hosszabb elektronikus szövegek olvasására. A kényelem és más praktikus szempontok alapján azonban szűkül e kör. Ma az e-könyvolvasók kiemelkedni látszanak e versenyben könyv-

nyű kezelhetőségükkel, hosszú üzemelési idejükkel, optimális méretükkel és csekély súlyukkal, valamint csillogásmentes felületükkel, több mint ezer kötetes kapacitásukkal és nem utolsósorban elérhető árukkal.

A könyvtárak és az e-könyvek kapcsolata jelenleg még csupán elektronikus könyvtáraik közreadása kapcsán valósul meg. Ezekben a gyűjteményekben azonban csak ritkán találhatók kurrens kiadványok. Ezek megjelentetéséért az e-könyvkiadókkal kellene megállapodnunk. A kiadók azonban egyelőre nem látnak üzleti potenciált abban, ha a vásárló és a kiadó személyes viszonyába egy harmadik, bizonytalan szándékú fél is beékelődne.

Moldován István szerint érdemes lenne a könyvtáraknak nyitniuk az e-könyvek kölcsönzésének irányába. Ezzel ugyanis nagyobb választékot, modernebb szaktudást tudnánk közvetíteni olvasóink felé. Ugyanakkor az e-book kínálata mellett részévé válhatna a könyvtári tájékoztatásnak a tanácsadás az eszközöket forgalmazó üzletekről is, valamint az e-könyvformátumokról és egyéb, ezzel összefüggő kérdésekről. Az e-könyvek bevonásával felzárkóznánk az informatikai trendekhez, és növelhetnénk olvasóink táborát. Az előadó nagyobb szponzori támogatási lehetőségeket is lát az e-könyvek könyvtáron belüli alkalmazásában.

Moldován István gondolatait tovább fűzve, *Szilassi Andrea* hozzászólásában hat érvet sorolt fel, hogy miért is szeresék a könyvtárak az e-könyveket:

1. Az ilyen beszerzések nem okoznak és fokoznak elhelyezési, raktározási gondokat.

2. Nagyobb mértékű választékbővítést tesz lehetővé, hiszen az e-könyv olcsóbb, mint a papír alapú. Adott költségvetésből több kötet vásárolható.

3. Olyan idegen nyelvű kötetekhez is hozzájuthatnánk ilyen módon, amelyeket a világ távoli pontjain jelentettek meg. Az idegennyelv-tudás fejlesztése óriási lökést kaphatna ezzel hazánkban.

4. Az elektronikus könyv nem megy szét lapokra – sem egyetlen, sem több használat után.

5. A kedves olvasó nem eszi le, nem firkálja össze, nem rongálja meg, és nem hozza vissza dohányfüstösen az e-könyvet.

6. Ha ehhez még hozzá tesszük, hogy 2011-ben az egyik legnagyobb online kereskedő cég, az Amazon könyveladásainak nagyobbik része már e-book formában történt, akkor érdemes az elektronikus könyveket és olvasóikat egyaránt komolyabban venni!

Török Csaba

Ezután *Török Csaba* következett a József Attila Megyei Könyvtárból. Bemutatta az intézmény megújult elektronikus könyvtárát, és beszélt a szerzői jogi elvárásokról is, amelyeknek szintén meg kívántak felelni. Míg könyvtáraink és felhasználóink a minél szélesebb körű, ingyen és online elérhető elektronikus olvasmányokban érdekeltek, addig ennek

jogdíjvonzatát sem az elektronikus könyvtárakat működtető intézmények, sem fenntartóik nem tudják vállalni. Ez komoly dilemmát jelent minden elektronikus könyvtár üzemeltető intézménynek. A József Attila Megyei Könyvtár ezzel az új adatbázisával továbbra is elérhetővé tesz minden olyan irodalmat online, amely már nincsen szerzői jogi védelem alatt – akár az eltelt időnek, akár adományozásnak köszönhetően. Ugyanakkor kizárólag saját dedikált hálózatán keresztül szolgáltatja azokat a digitalizált olvasmányokat, amelyek bár rendelkezésre állnak, de törvényesen nem közvetíthetők a világhálón keresztül.

Nagy várakozás övezte *Nagy István*-nak, a Monguz Kft. munkatársának élménybeszámolóját. Idén májusban részt vett az Europeana Alapítvány programozói versenyén, a Hack4Europe-on, Varsóban. Izgalmas percek voltak ezek számunkra is. Betekinthettünk a kulisszák mögé, képet kaptunk a felkészülés és a megvalósítás bonyodalmas, de érdekfeszítő folyamatáról. A versenyről két elismeréssel jöttek haza *Kármán Józseffel*, a Monguz Kft. ügyvezető igazgatójával. Elnyerték A Legnagyobb Üzleti Potenciál és

¹ DOAJ = Directory of Open Access Journals

² DOAB = Directory of Open Access Books

³ SPARC = the Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition

a Fejlesztők Szerint Legjobb Prototípus díját egy telefonra kifejlesztett applikációval, amely az aktuális GPS-koordinátáknak megfelelően javasol egy helyszíni múzeumot, képtárat barangolás során a használójának. Egyelőre ez csak az Európai Digitális Könyvtár-projektben részt vevő közgyűjteményekre alkalmazható. Természetesen egyéb hasznos funkciókat is lehetővé tesz ez az okos kis alkalmazás, ami Nagy István prezentációjából ugyancsak kiderül.

Az ebédszünet után *Ács Renáta* következett Gödöllőről, a Szent István Egyetem Kosáry Domokos Könyvtára és Levéltárából. Előadása különösen a tájékoztató könyvtárosok számára volt hasznos információforrás. Elsőként a Polymeta és a Carrot2 szemantikus keresők alkalmazását, illetve az eredmények listázási módjait mutatta be. Érdekes időt szánni a szemantikus keresők alaposabb megismerésére, mert a találatokat kategóriák szerint csoportosítják, amivel lényegesen megkönnyítik nagy mennyiségű találati halmaz gyors és eredményes átvizsgálását. Beszéde második részében a DOAJ¹ és DOAB² ingyenes adatbázisok bemutatása következett. Mindkettő kitűnően hasznosítható a könyvtárakban – különösen most, hogy az EBSCO teljes forrása már csak jelentős előfizetési díj ellenében hozzáférhető a közművelődési könyvtárak számára. Feltételezem, hogy sok hazai könyvtárnak le kellett erről mondania 2012. július 1-jétől. A DOAJ egy tudományos folyóirat-adatbázis, amely lektorált, teljes szövegű cikkeket tartalmaz sokféle tudományterület vonatkozásában. Ezt a világszerte elismert adatbázist 2009-ben SPARC Europe díjjal jutalmazták.³ Végül a DOAB adat-

bázis bemutatása következett, amely jelenleg 33 kiadó 1207 szakirodalmi könyvének tartalmát szolgáltatja teljes szöveggel.

Vitéz Veronika

Vitéz Veronika, a József Attila Megyei Könyvtár informatikus könyvtárosa a nemrégiben általa létrehozott Moodle-rendszerű oktatási portál kialakításáról beszélt. Ez a munka részben egyetemi szakdolgozatként született, másrészt a könyvtárban folyó számítógép-felhasználói képzés eredményesebb és színvonalasabb alkalmazása motiválta. E tananyagprojekt célja, hogy új területre terelje az intézményben folyó képzéseket, és lehetővé tegye a tapasztalatszerzést a felhasználók számára mind több elektronikus szolgáltatással kapcsolatban. Vitéz Veronika előadásában érintette az e-tananyag tervezésének folyamatát, a felmerülő szempontokat, és szót ejtett a megvalósításhoz alkalmazott szoftvekről is.

Befejezésül Szilassi Andrea szoftverajánlója következett. Elsőként a www.convertfiles.com online szolgáltatásaira hívta fel a figyelmet. Rengeteg fájl típus konvertálható itt azonos típusú, de más kiterjesztésű adatállománnyá. A *Colorizer* nevű mappaszínező nem önálló program, hanem egy tweak, amely telepítését követően az operációs rendszerbe beépülve működik. Használatával

a megjelölt mappáink gyorsan megtalálhatóak lesznek. Törölt fájlok helyreállítására szolgál a *Recuva*, amely szintén ingyenes program. A merevlemezek mellett pendrive-ok és memóriakártyák megsemmisült fájljai is részben visszanyerhetők segítségével. A *Cute PDF* egy telepíthető alkalmazás, amellyel Word vagy Power Point dokumentumainkat PDF-adatállománnyá alakíthatjuk – méretkorlától függetlenül. Szokatlan módon alkalmazandó: nyomtatás művelettel hívható elő, majd azon belül a Cute Pdf kiválasztásával indítható a folyamat. Az *Easy Thumbnails* egy ügyes képtömörítő alkalmazás, amely akár egyedi képek, de teljes fotóalbumok képcsoportjainak átméretezését, képtömörítését is lehetővé teszi hihetetlenül gyorsan. Mindeközben megkülönböztető jelzéssel látja el a képeket, ezáltal elkerülhető az eredeti fotó felülírása a gyengébb változattal, és az egyes fájlok összekeverése. Végezetül három szabadon hozzáférhető képszerkesztő program rövid összehasonlítása következett. Melyik szoftverrel könnyebb, eredményesebb vagy látványosabb végrehajtani bizonyos képszerkesztő funkciókat? Az összehasonlítások tárgya a *Windows Live Fotótár*, a *Photo Scope* és a *Photo Filtre Studio X* szoftver volt. ■

Moldován István